

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

Međunarodni
krivični sud za
bivšu Jugoslaviju

Press Release . Communiqué de presse . Priopćenje za javnost

(Isključivo za medije. Nije službeni dokument.)

APPEALS CHAMBER

CHAMBRES D'APPEL

ŽALBENO VIJEĆE

Den Haag, 17. prosinca 2004.

CC/P.I.S./926-t

PRESUDA ŽALBENOG VIJEĆA U PREDMETU TUŽILAC PROTIV DARIJA KORDIĆA I MARIJA ČERKEZA

Dario Kordić: Potvrđena kazna od 25 godina

- Žalbeno vijeće prihvatilo neke od osnova žalbe i to u odnosu na "ograničeni broj lokacija"
- Žalbeno vijeće potvrđuje da je Dario Kordić, "kao odgovoran regionalni političar, planirao i poticao zločine koji su se 16. travnja 1993. dogodili u Ahmićima i susjednim selima Šantići, Pirići i Nadioci" a koji su bili usmjereni "na etničko čišćenje tog područja (...)"
- Žalbeno vijeće smatra da se "Kordićevo sudjelovanje u kampanji progona" također odnosilo i na zločine izvršene u općini Kiseljak
- Žalbeno vijeće smatra da je na osnovu dokaza o Kordićevim "političkim aktivnostima i sklonostima, njegovim snažnim nacionalističkim i etničkim stavom i njegovom željom da se uspostavi suverena hrvatska država unutar teritorije Bosne i Hercegovine, po svaku cijenu", Kordić "posjedovao konkretnu diskriminacijsku namjeru koja je potrebna za krivično djelo progona."

Mario Čerkez: Izrečena mu je nova kazna od 6 godina

- Žalbeno vijeće je prihvatilo veći broj žalbenih navoda
- Međutim, Žalbeno vijeće potvrđuje da "Čerkez snosi krivičnu odgovornost za zatvaranje i protuzakonito zatočenje civila bosanskih Muslimana" u Vitezu do kraja travnja 1993. "To protuzakonito zatočenje predstavlja progon." (...) Zatočenici su bili "isključivo bosanski Muslimani" i Čerkez je ispoljio "namjeru da ih sistematski diskriminira".

Dalje, Žalbeno vijeće je zaključilo da je "Hrvatska ostvarivala sveukupnu kontrolu nad HVO-om" i da je "rukovodila u planiranju, koordinaciji i organizaciji HVO-a i da je postojao međunarodni oružani sukob između Hrvatske i Bosne i Hercegovine."

U prilogu se nalazi sažetak presude Žalbenog vijeća, u sastavu: sudija Schomburg (predsjedavajući), sudija Pocar, sudija Mumba, sudija Güney i sudija Weinberg de Roca, kojeg je pročitao predsjedavajući sudac.

Sažetak presude

Žalbeno vijeće ovog Međunarodnog suda danas zasjeda kako bi izreklo presudu po žalbi u predmetu Tužitelj protiv Darija Kordića i Marija Čerkeza.

Internet address: <http://www.un.org/icty/index-b.html>

Outreach Programme

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague. P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague. Netherlands

Tel.: +31-70-512-5493 Fax: +31-70-512-5355

Slijedi sažetak Presude Žalbenog vijeća koja se temelji na završnom vijećanju održanom 2. prosinca 2004. Po završetku ove sjednice sažetak će biti dostupan na engleskom, francuskom i B/H/S-u, između ostalog i optuženom na jeziku koji razumije. Kopije Presude bit će dostupne stranama u postupku na kraju ove sjednice. Valja naglasiti da je jedini mjerodavni prikaz zaključaka Žalbenog vijeća u pisanoj verziji Presude na engleskom jeziku.

Događaji na koje se odnosi ova žalba odigrali su se za vrijeme sukoba između Hrvatskog vijeća obrane – HVO-a – i Armije bosanskih Muslimana – ABiH – u Srednjoj Bosni od 1992. do 1993., konkretno u području Lašvanske doline. To područje, smješteno u srcu Srednje Bosne, sastoji se od općina Vitez, Novi Travnik i Busovača. Općina Kiseljak prostire se južno od Lašvanske doline. Vojni značaj tog područja leži u njegovom položaju u središtu Bosne i Hercegovine i činjenici da se u njemu nalazi nekoliko tvornica oružja. Riječ je o planinskom području s važnim cestama koji idu duž dolina, od Hercegovine do Istočne Bosne i od Sarajeva na sjever. Novi Travnik i Kiseljak, udaljeni jedan od drugog oko 30 kilometara i povezani cestom, označavaju područje koje je u središtu događaja u ovom predmetu. Selo Ahmići, u kojem je sredinom travnja 1993. počinjen bez sumnje najteži masakr u ovom predmetu, smješteno je uz tu cestu.

Dozvolite da se sada osvrnem na optužene:

Dario Kordić rođen je 14. prosinca 1960. u Busovači, u Bosni i Hercegovini. Oženjen je i ima troje djece. On je bivši novinar, a od 1985. nadalje bio je zaposlen i primao plaću u poduzeću „*Vatrostalna*“ u Busovači. Godine 1991., Kordić je postao predsjednik Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine u općini Busovača. Iste godine postao je dopredsjednik Predsjedništva Hrvatske zajednice Herceg-Bosne nakon njenog osnivanja 18. studenog 1991. Kad se Hrvatska zajednica Herceg-Bosna pretvorila u Hrvatsku Republiku Herceg-Bosnu, u kolovozu 1993., Kordić je nastavio obavljati funkciju dopredsjednika.

Mario Čerkez rođen je 27. ožujka 1959. u Vitezu, u Bosni i Hercegovini. Oženjen je i također ima troje djece. Prije izbijanja oružanog sukoba u Lašvanskoj dolini, bio je zaposlen u tvornici „*Slobodan Princip Seljo*“ u blizini Viteza. Čerkez je bio jedan od osnivača HVO-a u Vitezu; njegova prva dužnost bila je pomoćnik zapovjednika stožera u Vitezu, a nakon toga zapovjednik Viteške brigade. Kada su Viteška i Novotravnika brigada objedinjene, Čerkez je postao pomoćnik zapovjednika te brigade. I konačno, u ožujku 1993. Čerkez je postao zapovjednik Viteške brigade.

•

Raspravno vijeće osudilo je Kordića za planiranje, poticanje i izdavanje naredjenja da se počine krivična djela, uključujući progone, protupravne napade na civile i civilne objekte, ubojstvo, nehumana djela, zatvaranje, bezobzirno razaranje koje nije bilo opravdano vojnom nuždom, pljačku i razaranje ili namjerno nanošenje štete vjerskim i obrazovnim institucijama. Ta krivična djela počinjena su u općinama Travnik, Vitez, Busovača i Kiseljak. Raspravno vijeće je konstatalo da je Kordić odigrao značajnu ulogu u izdavanju naredjenja za napad na Ahmiće u travnju 1993. u kojem je masakrirano više od 100 civila bosanskih Muslimana. Raspravno vijeće je Kordiću izreklo kaznu zatvora od 25 godina.

U vezi krivičnih djela počinjenih u Vitezu, Starom Vitezu i Večeriski, Čerkez je osuđen za izvršenje progona, te prema člancima i 7(1) i 7(3) Statuta, za protupravne napade na civile i civilne objekte, ubojstvo, nehumana djela, zatvaranje, uzimanje civila kao talaca, bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, pljačku i razaranje ili namjerno nanošenje štete vjerskim i obrazovnim institucijama. Za ta krivična djela, Raspravno vijeće izreklo mu je kaznu zatvora od 15 godina. Raspravno vijeće ga je, s druge strane, oslobodilo optužbi u odnosu na krivična djela koje je navodno počinio u Ahmićima.

•

Kordić i Čerkez su uložili žalbe na sve osuđujuće presude. Kordić uglavnom tvrdi

- (i) da mu je uskraćena „jednakost strana po oružju“ i da nije imao pravično suđenje;

- (ii) da je Raspravno vijeće pogriješilo u svom oslanjanju na nepotkrijepljene dokaze iz druge ruke;
- (iii) da je Raspravno vijeće pogriješilo utvrdivši da je muslimansko-hrvatski sukob u Srednjoj Bosni bio jednostrana kampanja progona koju su provodili bosanski Hrvati;
- (iv) da on nije odgovoran za događaje u Ahmićima i na drugim mjestima;
- (v) da prije sredine travnja 1993. nije bilo oružanog sukoba; te najzad
- (vi) da je kazna pretjerana.

Čerkez uglavnom tvrdi

- (i) da u predmetno vrijeme nije postojao međunarodni oružani sukob;
- (ii) da je Raspravno vijeće pogriješilo kad ga je osudilo prema članku 7(3) Statuta;
- (iii) da nije imao pravično suđenje;
- (iv) da je Raspravno vijeće pogriješilo u primjeni materijalnog prava što je proizašlo iz pogrešnih činjeničnih nalaza; te također tvrdi
- (v) da je kazna bila pretjerana.

Konačno, Tužiteljstvo je uložilo žalbu na

- (i) Čerkezu oslobađajuću presudu za zločine u Ahmićima, te na
- (ii) kazne i Kordiću i Čerkezu kao preblage.

Tijekom žalbenog postupka, razne osnove za žalbu su povučene, pri čemu je jedan od glavnih razloga bio razvoj sudske prakse Međunarodnog suda od veljače 2001. U odnosu na neka mjesta navedena u točkama optužnice, Tužiteljstvo je priznalo da presuda Raspravnog vijeća ne sadrži nužne činjenične nalaze.

Dozvolite da se na trenutak zaustavim zbog sljedećih općih napomena:

Činjenica je da ovaj Međunarodni sud nikad nije imao i nikad neće imati mogućnost da u jednom postupku sasluša optužbe podignute protiv svih osoba koje su navodno među najodgovornijim za događaje u Lašvanskoj dolini. Vijeća ovog Međunarodnog suda mogu suditi samo onoj osobi protiv koje je podignuta i potvrđena optužnica i koja je prisutna u Hagu. To što, objektivno gledajući, nekom navodno teškom počinitelju krivičnih djela nije, niti će biti suđeno pred ovim Međunarodnim sudom, posljedica je, između ostalog, prvenstveno činjenice da tužitelj možda nije imao dovoljno dokaza i/ili da nije bilo dovoljne suradnje između Međunarodnog suda i neke države, bilo u prošlosti bilo danas. Kao rezultat toga, vijećima ostaje da pažljivo analiziraju pitanje individualne krivične odgovornosti za zločine počinjene u Lašvanskoj dolini u odnosu na pojedine optuženike kojima sude.

Treba također naglasiti da svako vijeće ovog Međunarodnog suda odlučuje u svom predmetu isključivo na temelju dokaza koji su pred njim. Ti dokazi, pa tako i dispozitiv, mogu se razlikovati od predmeta do predmeta budući da su uglavnom strane u postupku te koje izvode dokaze u primarno akuzatornom pravnom sistemu. Žalbeno vijeće, na temelju dokaza koji su pred njim, detaljno procjenjuje – kao prvi korak – da li je utvrđeno postojanje krivičnih djela ili ne. Tek tada odlučuje, ponovo na osnovu dokaza koji su pred njim, da li se optuženi može smatrati individualno odgovornim za ta krivična djela ili ne. Treba dalje naglasiti, s obzirom na žrtve i njihovu rodbinu, da oslobađajuća presuda ne mora značiti da do zločina nije došlo; to jednostavno znači da se na temelju dokaza optuženi ne može smatrati individualno odgovornim za ta krivična djela.

Dozvolite da se sada vratim na sažetak Presude i ukratko podsjetim na pravo koje se primjenjuje u žalbenom postupku

Kad je riječ o činjeničnim greškama, u skladu sa sudskom praksom Međunarodnog suda, zadatak da se saslušaju i procijene dokaze izvedene na suđenju, te odmjeri njihova težina, leži prije svega na Raspravnom vijeću. Stoga se Žalbeno vijeće mora prema činjeničnim nalazima Raspravnog vijeća odnositi s određenom dozom deferentnosti. Žalbeno vijeće će intervenirati samo ondje gdje dokaze na koje se oslonilo Raspravno vijeće ne bi prihvatio nijedan razuman prosuditelj činjenica ili gdje je ocjena vrijednosti dokaza „potpuno pogrešna“.

Kod razmatranja navodnih činjeničnih grešaka koje je pokrenula obrana, Žalbeno vijeće će intervenirati samo ako nijedan razuman prosuditelj činjenica ne bi došao do zaključka o krivici van razumne sumnje. Kod razmatranja navodnih činjeničnih grešaka koje je pokrenuo tužitelj, Žalbeno vijeće će razmatrati bi li ijedan razuman prosuditelj činjenica donio oslobađajuću presudu.

Kada strana u postupku tvrdi da je Raspravno vijeće pogriješilo u primjeni prava, Žalbeno vijeće je ovlašteno da ukine ili preinači odluku Raspravnog vijeća samo ako je došlo do greške u primjeni prava koja „odluku čini nevažećom“.

•

Sada ću se ukratko osvrnuti na mjerodavno pravo u odnosu na oblike odgovornosti optuženih. Raspravno vijeće je osudilo Kordića za planiranje, poticanje i izdavanje naredenja da se počine krivična djela po članku 7(1) Statuta. Element *mens rea* za ove oblike odgovornosti postoji ako je počinitelj djelovao s direktnom namjerom u odnosu na svoje osobno planiranje, poticanje ili naređivanje.

Niži oblik namjere postoji kad osoba koja naređuje djelo ili propust svjesna da postoji značajna vjerojatnost da će prilikom izvršenja naredenja biti počinjeno krivično djelo ima *mens reu* kakva je potrebna za utvrđivanje odgovornosti prema članku 7(1) Statuta za naređivanje. Naređivanje s takvom sviješću treba smatrati prihvaćanjem krivičnih djela. Žalbeno vijeće konstatira da se ovo na jednak način primjenjuje i na oblike odgovornosti za planiranje i poticanje.

U ovom kontekstu, želim napomenuti da je Žalbeno vijeće donijelo zaključke i o nekim drugim pravnim pitanjima u Presudi, kao što je posljedica koja se traži za krivično djelo protupravnog napada na civile i civilne objekte i pitanje kumulativnih osuda. O tim se pravnim pitanjima, međutim, neće dalje raspravljati u ovom sažetku.

•

Sada ću se osvrnuti na Kordićev prvi i Čerkeзов treći osnov za žalbu, to jest navodno uskraćivanje prava na pravično suđenje prema članku 21 Statuta.

Kordić tvrdi da su česte i bitne promjene teze Tužiteljstva protiv optuženih bile nepravične, u tom smislu što ih tužitelj nije na vrijeme i detaljno obavijestio o prirodi optužbi protiv njih, kao što to zahtijeva članak 21 Statuta. Tužitelj ih je tako navodno suočio s „pokretnom metom“.

Žalbeno vijeće konstatira da su točke optužnice 1 i 2 (progoni za Kordića, odnosno Čerkeza) suviše široke da bi bile prihvatljive kao geografski i vremenski okvir optužbi i da mogu, same po sebi, bitno ugroziti mogućnost optuženih da se brane. Žalbeno vijeće, međutim, smatra da točke optužnice 1 i 2 treba čitati kao krovne optužbe koje obuhvaćaju točke optužnice od 3 do 44 u kojima se optuženi dalje detaljno obavještavaju o navodima kojima se terete. Uz ovo pojašnjenje, Žalbeno vijeće je uvjeren da su optuženi bili obaviješteni o optužbama protiv njih, te da su mogli – kao što i jesu – braniti se pred Raspravnim vijećem od optužbi obuhvaćenih krovnim točkama optužnice.

U tom kontekstu, Žalbeno vijeće primjećuje da se protjerivanje i „prisilno preseljenje“ civila bosanskih Muslimana spominje u nekoliko paragrafa prvostupanjske presude, ali ne u dijelu koji se odnosi na odgovornost optuženih. Žalbeno vijeće konstatira da razlog za to leži u činjenici da optužnica nije na

dovoljan način obavijestila optužene da se moraju braniti od optužbe za protjerivanje i/ili prisilno preseljenje. Ta neodređenost optužnice nije otklonjena tijekom sudskog postupka.

Optuženi tvrde da je tužitelj prekršio svoje obaveze objelodanjivanja prema pravilu 68 za vrijeme predraspravnog postupka, tijekom suđenja i u fazi nakon suđenja na različite načine i u odnosu na čitav niz dokaza. Žalbeno vijeće primjećuje da je tužitelj objasnio svoj način izvođenja dokaza na suđenju *in extenso*, te se uvjerilo da je on ispunio svoju obavezu da pomogne Raspravnom vijeću u dobroj vjeri, s obzirom na složenu prirodu predmeta i teškoće u dobijanju pristupa velikoj količini dokaza koji mu nisu odmah bili dostupni. Kordić i Čerkez nisu uspjeli pokazati da je Raspravno vijeće pogriješilo zato što je dozvolilo takva navodna kršenja pravila 68. Ti argumenti se na kraju odbacuju.

•

I Kordić i Čerkez tvrde da je Raspravno vijeće pogriješilo kad je utvrdilo da je međunarodni oružani sukob postojao za vrijeme perioda na koji se odnosi optužnica i stoga ih proglasilo krivim za teške povrede Ženevskih konvencija iz 1949. prema članku 2 Statuta. Pored toga, Kordić tvrdi da nije postojao nikakav oružani sukob prije 15. travnja 1993., čime se isključuje osuđujuća presuda prema člancima 3 i 5 Statuta.

Suprotno tvrdnjama Kordića i Čerkeza, Žalbeno vijeće konstatira da Raspravno vijeće nije pogriješilo u oslanjanju na test *sveukupne kontrole* prema kojem oružani sukob postaje međunarodni kad neka strana država ostvaruje sveukupnu kontrolu nad vojnim snagama jedne od zaraćenih strana. Osim toga, Raspravno vijeće nije pogriješilo uzevši u obzir situaciju u drugim područjima unutar Bosne i Hercegovine povezanim s oružanim sukobom u Srednjoj Bosni kad je ispitivalo međunarodni karakter tog oružanog sukoba. Jednom kad je oružani sukob postao međunarodni, Ženevske konvencije se primjenjuju na teritorijima zaraćenih strana.

Žalbeno vijeće je uvjeren da bi na temelju dokaza koji su pred njim razumni presuditelj činjenica zaključio da je Hrvatska ostvarivala sveukupnu kontrolu nad HVO-om u relevantno vrijeme. Na sličan način, Raspravno vijeće je razumno temeljilo svoje nalaze na pouzdanim dokazima da je Hrvatska rukovodila u planiranju, koordinaciji i organizaciji HVO-a i da je postojao međunarodni oružani sukob između Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Sada ću se osvrnuti na krivična djela za koja je Kordiću i Čerkezu Raspravno vijeće izreklo osuđujuću presudu.

•

Žalbeno vijeće smatra, međutim, da Raspravno vijeće u većini slučajeva nije donijelo konkretne i eksplicitne činjenične nalaze u odnosu na pojedina obilježja krivičnog djela, već je izričito zaključilo da je utvrđeno postojanje krivičnih djela. Žalbeno vijeće smatra da je Raspravno vijeće, eksplicite zaključivši da je utvrđeno postojanje krivičnih djela, implicite utvrdilo i sve relevantne činjenice potrebne da bi se ispunila obilježja tih krivičnih djela. Žalbeno vijeće smatra da takav pristup ne ispunjava zahtjeve Statuta Međunarodnog suda. To, međutim, automatski ne povlači za sobom odbacivanje točaka optužnice. Žalbeno vijeće se slaže s tvrdnjom tužitelja da je, u konkretnom slučaju, na njemu da utvrdi jesu li nalazi Raspravnog vijeća prema kojima je utvrđeno postojanje krivičnih djela održivi. Stoga je Žalbeno vijeće moralo razmotriti krivična djela mjesto po mjesto i obilježje po obilježje, određujući pri tom da li je nalaz Raspravnog vijeća po kojem je konkretno obilježje činjenično utvrđeno, zaključak do kojeg bi došao razumni prosuditelj činjenica. Sada neću govoriti o svakom od ovih krivičnih djela detaljno; za svrhe ovog sažetka dovoljno je izjaviti da jedan broj krivičnih djela nije utvrđen i da su odgovarajući zaključci Raspravnog vijeća morali biti ukinuti. U dispozitivu, međutim, eksplicite će se, mjesto po mjesto, navesti svako krivično djelo za koje su optuženi pravomoćno osuđeni.

Prije nego se osvrnem na osnove za žalbu koje se odnose na individualnu krivičnu odgovornost Kordića i Čerkeza, želio bih primijetiti da je Žalbeno vijeće posebno ispitalo analize Raspravnog vijeća onih naredjenja i planova koji su bili legalni i onih drugih koji su uključivali izvršenje krivičnih djela. U tom kontekstu, bilo je važno razmotriti sudjelovanje Kordića i Čerkeza na raznim sastancima s

različitim grupama ljudi koji su održani 15. travnja 1993. u hotelu „Vitez“, budući da to vodi različitim saznanjima i svijesti optuženih o krivičnim djelima koja su poslije toga počinjena.

Kordić u trećem osnovu za žalbu tvrdi da je Raspravno vijeće pogriješilo kad je zaključilo da su bosanski Hrvati bili angažirani u kampanji progona u Srednjoj Bosni, te da je on kriv po toj točki optužnice.

Posebno u odnosu na masakr u Ahmićima, Žalbeno vijeće smatra da je razumni prosuditelj činjenica mogao zaključiti da je 15. travnja 1993. u hotelu „Vitez“ održan sastanak političkog rukovodstva bosanskih Hrvata i da je Kordić bio prisutan na tom sastanku. Također je bilo razumno zaključiti da je na tom sastanku donesena odluka da se pokrene napad na Muslimane. Na temelju sveukupnih direktnih i indirektnih dokaza, razumni prosuditelj činjenica mogao je zaključiti da je za Kordića ovaj napad na Ahmiće i ostala sela u Lašvanskoj dolini bio usmjeren na etničko čišćenje tog područja iz strateških razloga. Žalbeno vijeće također smatra da je bilo razumno konstatirati da je Kordić, kao odgovoran regionalni političar, planirao i poticao zločine koji su se 16. travnja 1993. dogodili u Ahmićima i susjednim selima Šantići, Pirići i Nadioci.

U svjetlu nalaza Žalbenog vijeća da je zaista bilo razumno zaključiti da je izdato naređenje da se ubiju svi vojno sposobni muškarci muslimanske nacionalnosti, da se protjeraju civili i zapale kuće i da je to naređenje odobreno na sastanku političkog rukovodstva, Žalbeno vijeće smatra da je razumni prosuditelj činjenica mogao zaključiti da Kordićevo sudjelovanje u kampanji progona nije bilo ograničeno na određena područja Lašvanske doline, posebno Ahmiće, već da je obuhvaćalo, uopćeno govoreći, zločine koji su uslijedili, između ostalog, zločine koji su se dogodili u općini Kiseljak u travnju i lipnju 1993.

U vezi s krivičnim djelom protupravnog zatvaranja civila u Kaoniku, Osnovnoj školi Dubravica, prostorijama SDK-a, kino-dvorani u Vitezu, selu Rotilj, vojarni u Kiseljaku i zgradi Općine Kiseljak, Žalbeno vijeće smatra da Raspravno vijeće nije pogriješilo zaključivši da Kordić snosi odgovornost za izdavanje naređenja za osnivanje ovih zatvorskih objekta i za samo zatvaranje.

Kordić tvrdi da je Raspravno vijeće počinilo činjeničnu grešku koja je dovela do neostvarenja pravde kad je zaključilo da je on imao potrebni element *mens rea* za bilo koje od djela počinjenih u osnovi progona za koji se tereti.

Žalbeno vijeće se slaže s nalazima Raspravnog vijeća da je Kordić znao da je bilo napada na civilno stanovništvo koji su bili rasprostranjeni i sistematski i da su njegovi postupci bili dio tih napada.

Sada ću se osvrnuti na konkretnu namjeru da se diskriminira na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi i želim prvo naglasiti da se ovakva konkretna namjera općenito može izvesti samo iz objektivnih činjenica i općeg ponašanja optuženog gledanog u cijelosti. Samo u rijetkim prilikama bit će moguće utvrditi takvu namjeru na osnovu dokumenata ili presretnutih razgovora u kojima se izričito iznosi počiniteljjev osobni element *mens rea*.

Ovdje su indirektni dokazi jasni: na sastanku održanom 27. prosinca 1991. u Zagrebu, Kordić je rekao da je hrvatski narod iz travničke regije spreman da se pripoji hrvatskoj državi „po svaku cijenu ... bilo koja druga opcija bi se smatrala izdajom, osim jasne demarkacije hrvatskog tla na teritoriji Herceg Bosne“.

Nadalje, na mitingu u Busovači, u siječnju 1992., Kordić se vidi kako se obraća masi koja mu skandira i maše zastavama i kaže da je taj miting dokaz da je hrvatski narod Busovače dio ujedinjenog hrvatskog naroda i da je Hrvatska zajednica Herceg-Bosna, uključujući i Busovaču, „hrvatsko tlo i da će to tako i biti.“

Žalbeno vijeće smatra, *između ostalog*, da je na osnovu goreopisanih dokaza o Kordićevim političkim aktivnostima i sklonostima, njegovim snažnim nacionalističkim i etničkim stavom i njegovom željom

da se uspostavi suverena hrvatska država unutar teritorije Bosne i Herecegovine, po svaku cijenu, Kordić posjedovao konkretnu diskriminacijsku namjeru koja je potrebna za krivično djelo progona.

Na temelju gorespomenutog, Žalbeno vijeće potvrđuje osuđujuću presudu izrečenu Kordiću po točki 1 optužnice, za progone kao zločin protiv čovječnosti.

•

U odnosu na Kordićev četvrti osnov za žalbu koji se odnosi na njegovu krivičnu odgovornost, Žalbeno vijeće smatra da je nalaz Raspravnog vijeća da je Kordić namjeravao krivična djela povezana s napadom na Novi Travnik još u listopadu 1992. zaključak do kojeg ne bi došao nijedan razumni presuditelj činjenica. Žalbeno vijeće prema tome ukida nalaz Raspravnog vijeća prema kojem je Kordić kriv za bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom i pljačku u Novom Travniku u listopadu 1992.

U odnosu na zločine počinjene u Busovači u siječnju 1993., Žalbeno vijeće je, međutim, konstatiralo da je razumni prosuditelj činjenica mogao zaključiti da su u tom gradu brojni civili bili meta napada i da su pobijeni, te da su ubojstvo kao zločin protiv čovječnosti, kao i krivično djelo protupravnog napada na civilne objekte, počinjeni u tom gradu u siječnju 1993. Žalbeno vijeće se nadalje poziva na nalaze Raspravnog vijeća u vezi s ulogom Kordića u kampanji progona, uključujući njegovu ulogu u preuzimanju vlasti u općinama od strane HVO-a, uključujući Busovaču, i njegovu ulogu u događajima koji su prethodili sukobu i uoči sukoba.

Napad na Busovaču bio je uperen na mislimanske civile i civilne objekte i usmjeren na civilno stanovništvo: civili Muslimani su ubijeni, protjerani i njihova imovina uništena. Raspravno vijeće je konstatiralo da je Kordić kao politički vođa sa značajnim vojnim utjecajem sudjelovao u planiranju i naređivanju tih zločina. Žalbeno vijeće zaključuje da je nalaz Raspravnog vijeća da je Kordić imao potrebnu *mens rea* za ova krivična djela, razuman.

Kada je riječ o zločinima počinjenim između travnja i lipnja 1993. u Lašvanskoj dolini, Žalbeno vijeće smatra da je nakon sastanka političara na kojem je Kordić bio prisutan, 15. travnja 1993., postojao opći plan da se protjeraju civili Muslimani i unište kuće civila. Kordić je kao visoki regionalni političar sudjelovao u planiranju vojne operacije i napada na Ahmiće, čiji je cilj bio „čišćenje“ ovih područja od Muslimana.

Žalbeno vijeće smatra da je taj opći plan obuhvaćao cijelu Lašvansku dolinu i da su zločini o kojima se izričito raspravljalo bili ubojstva vojno sposobnih muškaraca, protjerivanje civila i razaranje kuća. Za ta krivična djela Kordić je imao direktnu namjeru. Kordić je odobrio opći plan a pri tome je znao da će krivična djela biti počinjena i bio svjestan velike vjerojatnosti da bi i druga krivična djela kao što su pljačka i protupravno zatvaranje civila mogla biti počinjena u izvršenju ovog općeg plana. Planiranje uz ovakvu spoznaju mora se smatrati prihvaćanjem ovih zločina.

U zaključku, Žalbeno vijeće konstatira da su neke od Kordićevih žalbi usvojene, ali ne u odnosu na točke optužnice u cjelini već ograničene na određene lokacije.

•

Žalbeno vijeće će se sada osvrnuti na tužiteljeve osnove za žalbu. Na samom početku, treba naglasiti da je tužitelj povukao svoj prvi osnov za žalbu koji se odnosi na pravo primjenjivo na progone zbog činjenice da su pravna pitanja u osnovi u međuvremenu riješena sudskom praksom Žalbenog vijeća.

Drugi i treći osnov žalbe optužbe odnosi se na oslobađajuću presudu Raspravnog vijeća izrečenu Čerkezu za zločine počinjene u Ahmićima.

Tužilaštvo tvrdi da je Raspravno vijeće pogriješilo i u primjeni prava i u utvrđivanju činjenica jer je pogrešno primijenilo članak 7(1) Statuta na činjenice u predmetu i zbog navodnog propusta da razmotri sve relevantne dokaze u sudskom spisu.

Premda je utvrdilo da je Viteška brigada sudjelovala u operacijama u Vitezu, Večeriski i Ahmićima tokom 16. travnja 1993., Raspravno vijeće je konstatiralo da je Viteška brigada sudjelovala u operaciji u Ahmićima 16. travnja 1993. tek kasnije u toku dana a ne za vrijeme početnog napada.

Tužilaštvo tvrdi da su činjenični nalazi trebali navesti Raspravno vijeće da utvrdi Čerkezovu krivičnu odgovornost prema članku 7(1) Statuta, na temelju sljedećih oblika sudjelovanje Čerkeza i Viteške brigade:

- (a) sudjelovanje u vojnom planiranju napada na Ahmiće;
- (b) pružanje značajne pomoći jedinicama Vojne policije koje su sudjelovale u napadu tako što su im osigurana prevozna sredstva, a UNPROFOR spriječen da uđe u područje Ahmića; i
- (c) vršenjem fizičkih djela progona zatvaranjem Muslimana u Ahmićima.

Žalbeno vijeće će se prvo osvrnuti na tvrdnje tužioca da su nalazi Raspravnog vijeća da je napad na Ahmiće bio dio zajedničke zamisli ili plana začetog i izvršenog od strane rukovodstva bosanskih Hrvata kako bi se Lašvanska dolina etnički očistila od Muslimana, trebali dovesti do utvrđivanja Čerkezove krivične odgovornosti za zločine u Ahmićima.

Kao što je već izneseno u odnosu na Kordića, Raspravno vijeće je konstatiralo da su zločini počinjeni u Ahmićima bili dio te kampanje progona. Međutim, i za razliku od slučaja Kordić, Žalbeno vijeće pravomoćno zaključuje da nema ni nalaza, niti dovoljnih dokaza da se utvrdi da je Čerkez bio odgovoran za kampanju progona koja je obuhvaćala i zločine počinjene u Ahmićima. Shodno tome, tvrdnja tužioca da Čerkeza treba smatrati krivično odgovornim za ta krivična djela, zasnovana na njegovom sudjelovanju u kampanji progona, neodrživa je.

Žalbeno vijeće je također razmotrilo da li nalazi Raspravnog vijeća, pravilno shvaćeni, dokazuju Čerkezovu krivičnu odgovornost za zločine počinjene u Ahmićima izvan njegovog navodnog sudjelovanja u kampanji progona.

Tužitelj konkretno tvrdi da je Viteška brigada imala zadatak da blokira cestu od Viteza kako bi spriječila UNPROFOR da uđe u područje Ahmića.

Žalbeno vijeće primjećuje, međutim, da Raspravno vijeće nije nikada jasno utvrdilo – a sudski spis ne pruža dovoljno dokaza o tome – da li je svrha blokade ceste bila vojno opravdana ili je predstavljala pripremu ili zaklon za zločine koji će biti počinjeni u Ahmićima. Pored toga, nije izvedeno dovoljno dokaza koji bi naveli na zaključak da je Čerkez znao za navodno kriminalnu svrhu blokade na cesti. Čerkezova tvrdnja da je jedni zadatak Viteške brigade bio da blokira pravac mogućeg napada ABiH-a iz područja Kruščice i Vranjske jednako je moguća. Očigledno, Raspravno vijeće je ispravno primijenilo princip *in dubio pro reo*; stoga Žalbeno vijeće ne može identificirati nikakvu činjeničnu grešku u odnosu na ovo sporno pitanje. Prema tome, Raspravno vijeće je ispravno zaključilo da ni Čerkez, niti Viteška brigada nisu sudjelovali u zločinima počinjenim u Ahmićima.

U svom trećem osnovu za žalbu, tužilac tvrdi da je Raspravno vijeće pogriješilo kad je utvrdilo da Čerkez ne snosi krivičnu odgovornost prema članku 7(1) *i/ili* 7(3) Statuta, jer je Raspravno vijeće propustilo „prihvatiti“ dokaze o aktivnoj prisutnosti pripadnika Viteške brigade za vrijeme napada na Ahmiće.

Žalbeno vijeće je ispitalo, bez ikakvih potvrdnih rezultata, iskaze svjedoka i pisane dokaze na koje se poziva optužba kako bi dokazala navodnu prisutnost pripadnika Viteške brigade za vrijeme početnog napada na Ahmiće. Žalbeno vijeće nalazi da je razumni prosuditelj činjenica mogao doći do zaključka da dokazi ne potvrđuju da su vojnici Viteške brigade pod Čerkezovim zapovjedništvom sudjelovali u izvršenju krivičnih djela u Ahmićima 16. travnja 1993. Prema tome, i drugi i treći osnov za žalbu optužbe se odbijaju.

Osvrćući se sada na Čerkezov drugi i četvrti osnov za žalbu, koji se odnosi na njegovu krivičnu odgovornost, Žalbeno vijeće konstatira da

pored zaključaka koji se mogu izvući iz Čerkezovog sudjelovanja u napadima na Donju Večerisku i Stari Vitez, Raspravno vijeće je stavilo naglasak na njegovo sudjelovanje na drugom sastanku u hotelu „Vitez“ 15. travnja 1993. Iako je to Čerkez osporavao, Žalbeno vijeće zaključuje da je razuman prosuditelj činjenica mogao konstatirati da je Čerkez bio prisutan na tom drugom sastanku.

Međutim, Raspravno vijeće nije došlo do nalaza o tome o čemu se diskutiralo na drugom sastanku. Rečeno je da će „Muslimani napasti ujutro“ i razuman zaključak je da se spominjanje Muslimana u ovom kontekstu odnosi na muslimanske snage i da ih je HVO trebao napasti prije no što i sam bude napadnut. Stoga Žalbeno vijeće zaključuje da je razumni prosuditelj činjenica mogao konstatirati da Čerkezova prisutnost na drugom sastanku 15. travnja 1993. ne dokazuje postojanje nikakve namjere u odnosu na bilo koje krivično djelo

U odnosu na Čerkezovu odgovornost za krivična djela zatvaranja, Žalbeno vijeće konstatira da u odnosu na Veterinarsku stanicu u Vitezu i Šahovski klub, nijedan razumni prosuditelj činjenica nije mogao utvrditi da Čerkez snosi krivičnu odgovornost za zatvaranje i protuzakonito zatočenje civila bosanskih Muslimana. Žalbeno vijeće, međutim, zaključuje da je bilo razumno konstatirati da Čerkez snosi krivičnu odgovornost za zatvaranje i protupravno zatočenje civila bosanskih Muslimana u kino-dvorani u Vitezu i prostorijama SDK Vitez, prije nego što je naredio njihovo puštanje na slobodu krajem travnja 1993.

Štaviše, Žalbeno vijeće konstatira da je bilo razumno zaključiti da to protupravno zatočenje predstavlja progon. Zatočenicima civilima u prostorijama SDK i kino-dvorani u Vitezu bili su isključivo bosanski Muslimani. Čerkez je znao da su zatočenicima Muslimanima i da su zatvoreni zato što su Muslimani. Očigledno je da je jedna konkretna etnička skupina diskriminirana kad svi zatočenicima pripadaju toj grupi dok stražari pripadaju jednoj drugoj etničkoj skupini. Svjesno počinivši svoja djela on je ispoljio namjeru da ih sistematski diskriminira.

Sve ostale osuđujuće presude Raspravnog vijeća u odnosu na Čerkeza se ukidaju. Obrazloženje za to nalazi se u Presudi.

Sada ću se osvrnuti na određivanje kazne:

Sve tri strane uložile su žalbu na obje kazne. Kordić tvrdi da je Raspravno vijeće pogriješilo u tome što je previdjelo značajne olakšavajuće dokaze, te da on ne treba dobiti veću kaznu od četiri godine. Međutim, Žalbeno vijeće konstatira da Raspravno vijeće nije izašlo van okvira svojih diskrecionih prava kad je izreklo kaznu Kordiću. Na sličan način, Žalbeno vijeće konstatira da tužitelj nije pokazao da je Raspravno vijeće počinilo primjetnu grešku u izricanju kazne. Prema tome, odbacuju se Kordićev šesti i tužiteljev četvrti osnov za žalbu.

U odnosu na Čerkezovu kaznu, Žalbeno vijeće je utvrdilo da je kriv prema članku 7(1) Statuta za točku 2 optužnice (progoni, kao zločin protiv čovječnosti), točku 29 (zatvaranje, kao zločin protiv čovječnosti) i točku 30 (protupravno zatočenje civila, kao teška povreda Ženevskih konvencija). Žalbeno vijeće je u značajnoj mjeri preinačilo nalaze Raspravnog vijeća i prihvatilo nekoliko osnova za Čerkezovu žalbu, ukinuvši većinu osuđujućih presuda. Prema tome, Žalbeno vijeće je ovdje pozvano da kaznu odmjeri *de novo*.

Na svom završnom vijećanju 2. prosinca 2004., Žalbeno vijeće je došlo do zaključka da je preinačena i primjerena kazna za Čerkeza manja od vremena koje je on već proveo u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih naroda. Stoga je Žalbeno vijeće imalo obavezu da smjesta naloži njegovo puštanje na slobodu odmah budući da više nije bilo materijalnog razloga koji bi opravdao nastavak njegovog pritvora. Nije bilo relevantno odlučivati o tome može li se pustiti na slobodu tek na osnovu pravomoćne presude, jer ni Statut ni Pravilnik ne sadrže takav zahtjev. To puštanje na slobodu nije bilo ni privremeno, niti rano puštanje na slobodu; već konačno puštanje na slobodu. Budući da se taj nalog obavezno morao izdati s trenutnim djelovanjem, u njemu nije navedeno obrazloženje koje se nalazi u Presudi, a ovdje je izneseno samo u sažetom obliku.

Kod odmjeravanja kazne, Žalbeno vijeće je uzelo u obzir mjerodavnu svrhu kažnjavanja, posebno pozitivnu opću prevenciju. Ova važna svrha ima za cilj uvjeriti javnost da se poštuje pravni sustav i općenito utjecati na javnost da ne krši taj pravni sustav. Žalbeno vijeće je također razmatralo opću praksu u vezi s izricanjem kazni zatvora na sudovima u bivšoj Jugoslaviji.

Ono je dalje uzelo u obzir sljedeće otežavajuće okolnosti: položaj optuženog kao zapovjednika HVO-a srednjeg ranga, činjenicu da je među žrtvama ovih krivičnih djela bilo i mladih ljudi i staraca i žena, koji su posebno ranjivi u vrijeme rata.

Žalbeno vijeće je također uzelo u obzir sljedeće olakšavajuće okolnosti: dobrovoljnu predaju optuženog Međunarodnom sudu; činjenicu da on prethodno nije krivično gonjen i osuđivan; njegove osobne i obiteljske prilike i činjenicu da je njegova krivična odgovornost ograničena na relativno kratak vremenski period, tojest približno 14 dana.

Sada ću pročitati u cjelini dispozitiv Presude Žalbenog vijeća:

DISPOZITIV

Usljed gore navedenih razloga,

ŽALBENO VIJEĆE

NA OSNOVU članka 25 Statuta i pravila 117 Pravilnika o postupku i dokazima;

PRIMIVŠI K ZNANJU pismene podneske strana i argumente iznesene na raspravi 17., 18. i 19. svibnja 2004.,

ZASJEDAJUĆI na otvorenoj sjednici;

U ODNOSU NA OSNOVE ZA ŽALBU KOJE JE IZNIO TUŽITELJ:

PRIMJEĆUJE da je prva osnova za žalbu optužbe postala nerelevantna budući da je povučena;

ODBIJA preostala četiri osnova za žalbu tužitelja.

U ODNOSU NA OSNOVE ZA ŽALBU KORDIĆA:

ODBIJA Kordićevu prvu, drugu, petu i šestu osnovu za žalbu;

USVAJA osnovu za žalbu koji se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Novom Travniku u listopadu 1992., **I UKIDA** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama 38 i 39 optužnice;

USVAJA, djelimično, osnovu za žalbu koji se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u **Busovači** u siječnju 1993., **UKIDA** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama 10 i 12 optužnice, **I POTVRĐUJE** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama 1 (progoni, kao zločin protiv čovječnosti), 3 (protupravni napad na civile, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja), 4 (protupravni napad na civilne objekte, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja), 7 (ubojstvo, kao zločin protiv čovječnosti), 8 (hotimično lišavanje života, kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949.), 38 (bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja) i 39 (pljačka javne ili privatne imovine, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja);

USVAJA osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Vitezu i Starom Vitezu u travnju 1993., **I UKIDA** njegovu osuđujuću presudu prema članku 7(1) Statuta po točkama optužnice 3, 4, 7, 8, 10, 12, 38, 39 i 43 (Stari Vitez);

USVAJA osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Veterinarskoj stanici u Vitezu i Šahovskom klubu Vitez, **I UKIDA** njegovu osuđujuću presudu prema članku 7(1) Statuta po točkama 21 i 22;

USVAJA, djelimično, osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Večeriski/Donjoj Večeriski u travnju 1993., **UKIDA** njegovu osuđujuću presudu prema članku 7(1) Statuta po točkama optužnice 3, 7, 8, 10, 12 i 39, **I POTVRĐUJE** njegovu osuđujuću presudu prema članku 7(1) Statuta po točkama 1 (progoni, kao zločin protiv čovječnosti), 4 (protupravni napad na civilne objekte, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja) i 38 (bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja);

ODBIJA osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Ahmićima u travnju 1993, **I POTVRĐUJE** njegovu osuđujuću presudu prema članku 7(1) Statuta po točkama 1 (progoni, kao zločin protiv čovječnosti), 3 (protupravni napad na civile, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja), 4 (protupravni napad na civilne objekte, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja), 7 (ubojstvo, kao zločin protiv čovječnosti), 8 (hotimično lišavanje života, kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949.), 10 (nehumana djela, kao zločin protiv čovječnosti), 12 (nečovječno postupanje, kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949.), 38 (bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja), 39 (pljačka javne ili privatne imovine, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja) i 43 (razaranje ili namjerno nanošenje štete vjerskim ili obrazovnim institucijama, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja);

USVAJA, djelimično, osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Nadiocima i Pirićima u travnju 1993., **UKIDA** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama optužnice 4, 10, 12 i 38, **I POTVRĐUJE** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama 1 (progoni, kao zločin protiv čovječnosti), 3 (protupravni napad na civile, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja), 7 (ubojstvo, kao zločin protiv čovječnosti) i 8 (hotimično lišavanje života, kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949.);

USVAJA, djelimično, osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Šantićima u travnju 1993., **UKIDA** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama optužnice 10 i 12, **I POTVRĐUJE** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama 1 (progoni, kao zločin protiv čovječnosti), 3 (protupravni napad na civile, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja), 4 (protupravni napad na civilne objekte, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja), 7 (ubojstvo, kao zločin protiv čovječnosti), 8 (hotimično lišavanje života, kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949.) i 38 (bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja);

USVAJA, djelimično, osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Rotilju od travnja do rujna 1993., **UKIDA** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama 4 i 38, **I POTVRĐUJE** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama 1 (progoni, kao zločin protiv čovječnosti), 3 (protupravni napad na civile, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja), 7 (ubojstvo, kao zločin protiv čovječnosti), 8 (hotimično lišavanje života, kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949.), 10 (nehumana djela, kao zločin protiv čovječnosti), 12 (nečovječno postupanje, kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949.) i 39 (pljačka javne ili privatne imovine, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja), i 21 (zatvaranje, kao zločin protiv čovječnosti), 22 (protupravno zatočenje civila, kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949),

USVAJA, djelimično, osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Han Ploči-Grahovcima u lipnju 1993., **UKIDA** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama 10 i 12, **I POTVRĐUJE** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama 1 (progoni, kao zločin protiv čovječnosti), 7 (ubojstvo, kao zločin protiv čovječnosti), 8 (hotimično lišavanje života, kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949.), 38 (bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja),

39 (pljačka javne ili privatne imovine, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja) i 43 (razaranje ili namjerno nanošenje štete vjerskim ili obrazovnim institucijama, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja);

ODBIJA osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Tulici u lipnju 1993, **I POTVRĐUJE** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama 1 (progoni, kao zločin protiv čovječnosti), 7 (ubojstvo, kao zločin protiv čovječnosti), 8 (hotimično lišavanje života, kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949.), 10 (nehumana djela, kao zločin protiv čovječnosti), 12 (nečovječno postupanje, kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949.), 38 (bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja) i 39 (pljačka javne ili privatne imovine, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja);

USVAJA, djelimično, osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Kiseljaku u travnju 1993., **I UKIDA** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama 38 (bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja), 39 (pljačka javne ili privatne imovine, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja);

ODBIJA osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u zgradi Općine Kiseljak (lipanj 1993.), vojarni Kiseljak, Kaonik, kino-dvorani Vitez, prostorijama SDK i Osnovnoj školi Dubravica, **I POTVRĐUJE** njegovu osuđujuću presudu prema članku 7(1) Statuta po točkama 1 (progoni, kao zločin protiv čovječnosti), 21 (zatvaranje, kao zločin protiv čovječnosti), 22 (protupravno zatočenje civila, kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949);

USVAJA, djelimično, osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Svinjarevu u travnju 1993., **UKIDA** njegovu osuđujuću presudu prema članku 7(1) Statuta po točki 39 optužnice, **I POTVRĐUJE** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama 1 (progoni, kao zločin protiv čovječnosti) i 38 (bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja);

ODBIJA osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Gomionici u travnju 1993, **I POTVRĐUJE** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama 1 (progoni, kao zločin protiv čovječnosti), 38 (bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja), i 39 (pljačka javne ili privatne imovine, kao kršenje zakona i običaja ratovanja);

ODBIJA osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Očehničima, Behrićima, Gromiljaku, Polju Višnjica, Višnjici i Gaćicama u travnju 1993, **I POTVRĐUJE** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama 1 (progoni, kao zločin protiv čovječnosti) i 38 (bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona ili običaja ratovanja);

USVAJA osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Merdanima u siječnju 1993., **I UKIDA** njegovu osuđujuću presudu prema članku 7(1) Statuta po točki 38 optužnice;

USVAJA osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Lončarima u travnju 1993., **I UKIDA** njegovu osuđujuću presudu prema članku 7(1) Statuta po točki 39 optužnice;

UKIDA sve preostale osuđujuće presude po točki 1 optužnice; i

POTVRĐUJE kaznu zatvora od 25 godina, s tim da mu se uračuna, na osnovu pravila 101 (C) Pravidnika, vrijeme koje je već proveo u pritvoru u svrhu ovog suđenja; i

NALAŽE, u skladu s pravilom 103 (C) i pravilom 107 Pravidnika da Dario Kordić ostane u pritvoru Međunarodnog suda sve dok se ne privede kraju organiziranje njegovog transfera u državu u kojoj će izdržavati kaznu;

U ODNOSU NA OSNOVE ZA ŽALBU ČERKEZA:

OBIJA Čerkeзовu prvu, treću i petu osnovu za žalbu;

USVAJA Čerkeзовu osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Večeriski/Donjoj Večeriski i Starom Vitezu u travnju 1993., i **UKIDA** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) i 7(3) Statuta po točkama optužnice 5, 6, 14, 15, 17, 19, 41, 42 i 44;

USVAJA, djelimično, Čerkeзовu osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Vitezu u travnju 1993., i **UKIDA** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) i 7(3) Statuta po točkama optužnice 5, 6, 14, 15, 17, 19, 33, 35, 41, 42 i 44;

USVAJA Čerkeзовu osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u Šahovskom klubu Vitez i Veterinarskoj stanici u Vitezu, i **UKIDA** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) i 7(3) Statuta po točkama optužnice 29, 30 i 31;

USVAJA, djelimično, Čerkeзовu osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u kino-dvorani u Vitezu i prostorijama SDK, i **UKIDA** njegovu osuđujuću presudu prema članku 7(1) i 7(3) Statuta po točki 31 optužnice;

USVAJA, djelimično, Čerkeзовu osnovu za žalbu koja se odnosi na njegovu odgovornost za krivična djela počinjena u kino-dvorani u Vitezu i prostorijama SDK u travnju 1993., **UKIDA** njegove osuđujuće presude prema članku 7(3) Statuta po točkama 29 i 30, i **POTVRĐUJE** njegove osuđujuće presude prema članku 7(1) Statuta po točkama 2 (progoni, kao zločin protiv čovječnosti), 29 (zatvaranje, kao zločin protiv čovječnosti) i 30 (protupravno zatočenje civila, kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949.);

UKIDA sve njegove preostale osuđujuće presude po točki 2 optužnice i sve osuđujuće presude prema članku 7(3) Statuta;

IZRIČE novu kaznu zatvora u trajanju od 6 godina, s tim da mu se uračuna, na osnovu pravila 101(C) Pravidnika vrijeme koje je već proveo u pritvoru; te najzad

NALAŽE da ova Presuda stupi odmah na snagu na osnovu pravila 118 Pravidnika o postupku i dokazima.
